

Vergaderjaar 2007–2008

31 267

Goedkeuring van de opzegging van deel VI van de op 16 april 1964 te Straatsburg tot stand gekomen Europese Code inzake sociale zekerheid (Trb. 1965, 47)

31 283

Goedkeuring van de op 6 november 1990 te Rome tot stand gekomen Europese Code inzake sociale zekerheid (herzien) (Trb. 1993, 123)

D

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIES VOOR SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID EN VOOR VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT/JEUGD EN GEZIN¹

Vastgesteld 4 juli 2008

Het voorbereidend onderzoek heeft de commissies aanleiding gegeven tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen, waarbij de behandeling van de beide wetsvoorstellen gecombineerd is.

Inleiding

De leden van de **CDA**-fractie hebben met instemming kennis genomen van het wetsvoorstel tot goedkeuring van de herziene Europese Code. Dat voorstel geeft slechts in procedurele zin aanleiding tot vragen in verband met het wetsvoorstel tot goedkeuring van de opzegging van deel VI van de oude Code. Die opzegging zelf roept vragen op die tot dusver niet in de behandeling in de Tweede Kamer en het gevoerde interpellatiedebat aan de orde zijn geweest.

De leden van de **VVD**-fractie hebben met gemengde gevoelens kennis genomen van de onderhavige wetsvoorstellen en het interpellatiedebat op 18 maart jl. en hebben nog een aantal vragen rondom de opzegging van het verdrag van Straatsburg 1964 inzake de Europese code deel VI.

De leden van de **PvdA**-fractie hebben met gemengde gevoelens kennis genomen van de wetsvoorstellen ter opzegging van deel VI van de Europese Sociale Code uit 1964 en ter goedkeuring van de herziene Code uit 1990. Zij hebben behoefte de regering enige vragen voor te leggen die bedoeld zijn om de noodzaak en de proportionaliteit scherp te krijgen van de opzegging van deel VI van de Code uit 1964 op een moment dat er bij gebrek aan andere verdragspartners nog geen verdragsrechtelijk alternatief voorligt of door de goedkeuringswet van de herziene Code uit 1990 gecreëerd wordt.

De leden van de fractie van de **SP** hebben nog enkele vragen naar aanleiding van de discussie in de Tweede Kamer over de beroepsrisico's en het

¹ Samenstelling:

Sociale Zaken en Werkgelegenheid:

Van den Berg (SGP), Swenker (VVD), Terpstra (CDA), Meulenbelt (SP), Ten Hoeve (OSF), Vedder-Wubben (CDA), Kneppers-Heijnert (VVD), Westerveld (PvdA), Biermans (VVD), Schouw (D66), Van Driel (PvdA), voorzitter, Leijnse (PvdA), Franken (CDA), vice-voorzitter, Goyert (CDA), Quik-Schuijt (SP), Klein Breteler (CDA), Huijbregts-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), Böhler (GL), Strik (GL), Kuiper (CU), Lagerwerf-Vergunst (CU), Rehwinkel (PvdA), Elzinga (SP), Vac. (SP) en Yildirim (Fractie-Yildirim).

Volksgezondheid, Welzijn en Sport/Jeugd en Gezin:

Werner (CDA), Van den Berg (SGP), Dupuis (VVD), vice-voorzitter, Rosenthal (VVD), Swenker (VVD), Tan (PvdA), Van de Beeten (CDA), Slagter-Roukema (SP), voorzitter, Linthorst (PvdA), Biermans (VVD), Puffers (PvdA), Leijnse (PvdA), Engels (D66), Thissen (GL), Goyert (CDA), Peters (SP), Quik-Schuijt (SP), Klein Breteler (CDA), Huijbregts-Schiedon (VVD), Laurier (GL), Ten Horn (SP), Meurs (PvdA), Leunissen (CDA), De Vries-Leggedoor (CDA), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Lagerwerf-Vergunst (CU), De Boer (CU) en Yildirim (Fractie-Yildirim).

ILO-verdrag. Ook hebben zij nog enige vragen naar aanleiding van het interpellatiedebat van 18 maart 2008 in de Eerste Kamer.

De leden van de fracties van **ChristenUnie** en **SGP** hebben met belangstelling kennis genomen van bovengenoemde wetsvoorstellen. Zij hebben nog enkele vragen betreffende rechtszekerheid.

De leden van de fracties van **OSF** en **D66** hebben ten aanzien van bovengenoemde wetsvoorstellen nog enkele vragen over de (lopende) vrijstellingen en de geringe animo bij andere landen om de herziene Code te accepteren.

Met betrekking tot wetsvoorstel 31 283 stellen de beide commissies een vraag over het amendement-Omtzigt c.s. (31 283, nr. 10).

Vragen met betrekking tot wetsvoorstel 31 267: Opzegging Europese Code

Procedurele aspecten

De leden van de fractie van de **VVD** hebben de volgende vraag met betrekking tot de opzegging. Indien al (volkenrechtelijk) vaststaat dat het verdrag wel is opgezegd, dan nog heeft de regering in strijd gehandeld met de Rijkswet van 7 juli 1964. Het wetsvoorstel tot opzegging van de Code is niet (tijdig) door de Eerste Kamer behandeld. In buitengewone gevallen van dringende aard mag de regering op grond van artikel 14 juncto artikel 10 van genoemde Rijkswet een verdrag opzeggen zonder goedkeuring van de Staten-Generaal. Echter in de onderhavige situatie is er geen sprake van een buitengewoon geval van dringende aard, aangezien het wetsvoorstel wel tijdig is ingediend bij de Tweede Kamer, maar daar een zodanig lange behandelingstijd heeft gehad dat deze de Eerste Kamer te laat heeft bereikt. Deelt de regering dit standpunt?

Staatsrechtelijk gezien heeft de regering de procedures met betrekking tot de opzegging met voeten getreden en vraagt de VVD-fractie zich af of op grond van deze Rijkswet het verdrag wel als opgezegd mag worden beschouwd door de ingezetenen hier te lande. Wat is de mening van de regering hieromtrent?

Op 7 april 2008 is door «Europa decentraal, kenniscentrum Europees recht en beleid voor decentrale overheden» een artikel gepubliceerd waarin wordt meegedeeld dat het betreffende wetsvoorstel 31 283 door de Tweede Kamer is goedgekeurd en derhalve van kracht is geworden. Gesteld wordt dat nu eigen bijdragen mogen worden gevraagd. De VVD-fractie acht dit een flagrante miskenning van de Eerste Kamer als medewetgever. Dit instituut is mede door het Rijk opgericht en verstrekt adviezen aan de lagere overheid. De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat de minister c.q. de regering in ieder geval de lagere overheid erop moet wijzen dat het ongewis is of de eigen bijdragen zijn vervallen zolang de Eerste Kamer niet heeft ingestemd met het wetsvoorstel.

Mutatis mutandis geldt hetzelfde voor de – ongedateerde – brief van de minister van VWS aan het College voor zorgverzekeringen, waarin wordt gesteld dat de opzegging van kracht is geworden op 17 maart 2008. Gaarne vernemen de leden van de VVD-fractie van de regering waarom zij een ander standpunt is toegedaan.

Tijdens het interpellatiedebat op 18 maart 2008 werd door de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Sociale Zaken en werkgelegenheid (SZW) oprecht spijt betuigd over het te late tijdstip van indie-

ning bij de Eerste Kamer, waarbij werd toegezegd dat dit eens en nooit weer zou zijn. De leden van de **SP**-fractie vragen welke concrete acties er sinds het interpellatiedebat zijn ondernomen om deze toezegging uit te voeren? Hoe wordt in de toekomst voorkomen dat de regering zijn staatsrechtelijke plicht verzuimd?

Minister Donner heeft toegezegd bij de schriftelijke behandeling in te zullen gaan op de vraag wat er gebeurt als het wetsvoorstel (in dit geval wetsvoorstel 31 267) wordt afgewezen. In dat geval zou de oude wet die de Code uit 1964 goedkeurde blijven bestaan, zonder dat Nederland overigens nog partij is bij het verdrag, een niet grondwettige situatie volgens de minister. Wat is nu de exacte situatie en waarom is dit niet grondwettig en wat is het verschil met ongrondwettig?

Overgangsrecht en rechtszekerheid

De leden van de **CDA**-fractie constateren dat het wetsvoorstel niet voorziet in overgangsrecht. Als de verdragsnorm rechtstreeks werkt, gold deze dus ook voor individuele werknemers met een beroepsziekte of lijdend aan gevolgen van een beroepsongeval, al is niet voorzien in overgangsrecht. Er zijn dan verscheidene situaties te onderscheiden:

- zij die ten tijde van de effectief wording van de opzegging al een beroepsziekte onder de leden hadden, maar bij wie deze zich nog niet had gemanifesteerd;
- zij van wie toen al bekend was dat zij een ongeval hadden gehad of ziek waren;
- zij die dat al waren én een eigen bijdrage verschuldigd waren geworden;
- zij die in het verleden een eigen bijdrage hadden betaald.

Ten aanzien van deze categorieën zou ook nog bezien kunnen worden of het anders ligt vanaf opzegging, bijvoorbeeld voor de nieuwe gevallen die ná opzegging zijn opgekomen.

De primaire vraag is of een bepaling van internationaal recht die door rechtstreekse werking deel is gaan uitmaken van de nationale rechtsorde iedere betekenis verliest doordat de volkenrechtelijke binding aan de bron van die regel – in casu de Europese Code – is geëindigd ten gevolge van effectief worden van de opzegging. De leden van de CDA-fractie zijn geneigd die vraag negatief te beantwoorden voor in ieder geval de periode dat de opzegging binnen de nationale rechtsorde nog geen geldigheid heeft wegens het ontbreken van de vereiste instemming van de Eerste Kamer. Wat is de visie van de regering op dit punt?

Vervolgens is de vraag hoe het ontbreken van een overgangsregime zich verhoudt tot het toetsingskader, neergelegd in een notitie bij de brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 12 mei 2000 (25 900, EK 87, nr. 87b). Welk oordeel heeft de regering tegen deze achtergrond over de positie van de hiervoor genoemde categorieën aanspraken? Uit de brief van minister Klink aan de Raad van Bestuur van het College voor zorgverzekeringen (31 267, nr. 7 en bijlage) leiden de leden van de CDA-fractie af, dat de regering inmiddels ook de noodzaak van een overgangsregime ziet. Aan welke voorzieningen denkt de regering?

In antwoord op vragen vanuit de Tweede Kamer is gesproken van een «noodverband» dat is aangelegd om gehoor te geven aan de rechterlijke uitspraak die directe werking aan de Code uit 1964 heeft toegekend (31 283 en 31 267, nr. 11). De leden van de **PvdA**-fractie vragen hoe deze regeling luidt. Is dit dezelfde als de circulaire van 25 januari 2007 waarvan melding wordt gemaakt in de brief van de minister van VWS van 11 april jl. aan deze Kamer (31 267, nr. 7 en bijlage)?

Hoeveel rechthebbenden hebben zich na de rechterlijke uitspraak gemeld en hoe hoog zijn de gemiddelde meerkosten per geval? Zijn dat meerkosten die ten laste komen of zouden moeten komen van de schatkist, of lasten die voor rekening gebracht kunnen worden van de veroorzaker van de schade? De leden van de fractie van de PvdA vragen of de regering in het antwoord op deze laatste vraag mede wil betrekken dat het uitgangspunt dat de vervuiler betaalt ook in de sociale zekerheid steeds vaker opgeld doet, zoals recent in wetsvoorstel 31 087 (verhaal re-integratiekosten)? Welke regeling wordt na bekrachtiging van wetsvoorstel 31 267 overwogen voor degenen voor wie de «noodverband-regeling» is getroffen? Is de minister voornemens die voorziening na parlementaire goedkeuring van de opzegging te beëindigen ook voor degene die met het rechtsgeding de aanzet heeft gegeven tot de onderhavige opzegging? Zo ja op welke termijn?

De beschouwing over de gevolgen van de uitspraak voor het Nederlandse sociale stelsel in de brief van 10 maart 2008 komt de leden van de PvdA-fractie onnodig pessimistisch voor. Daarmee doelen deze leden op de vaststelling op p. 2 dat «een zichzelf respecterende rechtsstaat» geen ander alternatief heeft dan in antwoord op de uitspraak «een algemene norm (kenbaar te maken) waaraan aanspraken zijn te ontleen en rechten zijn vervat», in combinatie met de vaststelling op p. 3 dat de ervaring leert dat «de invoering van een uitzondering leidt tot geleidelijke uitbreiding daarvan», waardoor de vraag gerechtvaardigd is of de geraamde kosten «niet nog maar een begin» zijn. Is een dergelijk doemscenario op basis van één rechterlijke uitspraak in een betrekkelijk uitzonderlijk geval wel terecht? Waarom ontbreekt in de analyse een verwijzing naar de aantallen rechthebbenden die zich na de bewuste uitspraak voor een bijzondere behandeling gemeld hebben? Waarom wordt de optie van een op excepties gerichte regeling onbesproken gelaten, bijvoorbeeld in de vorm van een hardheidsclausule voor specifieke met bedrijfs- of beroepsclausule samenhangende onkosten?

De minister van VWS heeft in het debat op 18 maart toegezegd dat, zolang het wetsvoorstel dat de opzegging goedkeurt nog niet is aangenomen, verzoeken om vrijstelling van eigen bijdragen voor AWBZ-zorg moeten worden gehonoreerd indien de ziekte het gevolg is van een beroepsziekte of arbeidsongeval, hoewel Nederland formeel niet meer aan deel VI van de Code is gebonden. Dit is per brief van 11 april 2008 aan de voorzitter van de Raad van Bestuur van het College voor zorgverzekeringen bevestigd. Voor alsnog blijft de circulaire van 25 januari 2007, waarin dit beschreven wordt van kracht. De leden van de **SP**-fractie vragen of dit alleen de vrijstelling eigen bijdragen in het kader van AWBZ-zorg betreft of ook vrijstelling van het dit jaar ingevoerde eigen risico? Waarom is overigens het initiatief voor vrijstelling bij de verzekerde gelegd? Vooral als het AWBZ-zorg betreft kunnen de bijdragen aanzienlijk zijn. Heeft de minister al een plan hoe om te gaan met die personen aan wie op grond van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep vrijstelling is verleend?

In de discussie in de Tweede Kamer is betoogd dat zolang de herziene Code nog niet door andere landen (één ander land) is geratificeerd de normen van het ILO verdrag 121 gelden. Deel VI van de Europese Code bevat een compleet hoofdstuk aangaande arbeidsongevallen en beroepsziekten. Zijn de ministers werkelijk van oordeel dat het ILO verdrag 121 de normatieve leemte in de bescherming van werknemers op het terrein van arbeidsongevallen en beroepsziekten ondervangt? Het is toch niet zo dat een Europese Code en een internationaal verdrag (in dit geval ILO 121) inwisselbaar zijn? Voor het individu, in dit geval de werknemer met een beroepsziekte of ziekte als gevolg van een arbeidsongeval, kan toetsing

aan het verdrag een andere uitkomst opleveren dan toetsing aan de Europese Code.

Verder vragen de leden van de SP-fractie of er overleg met de SER is over een extra garantieregeling voor beroepsrisico's? De bewijslast of ziekte een gevolg is van een arbeidsongeval of beroepsziekte is vaak een lijdensweg. Wat is in dit verband de interpretatie van het aangenomen amendement-Omtzigt en hoe gaan de ministers dit uitvoeren?

In de brief d.d. 10 maart 2008 van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de voorzitter van de Tweede Kamer (31 283 en 31 267, nr. 11) heeft de minister gesteld dat, sinds de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) van 8 september 2006, ongeveer 30 personen bij het centraal Administratie Kantoor (CAK) een vrijstelling van de eigen bijdrage hebben aangevraagd. De minister spreekt hier van een «noodverband, bedoeld om zo veel mogelijk recht te doen aan de uitspraak van de CRvB, die echter geen basis biedt voor een structurele oplossing». De reden om te kiezen voor een ad hoc oplossing in plaats van een structurele oplossing, is volgens de minister gelegen in het feit dat de bedoelde uitvoeringspraktijk zich niet verhoudt met de uitspraak van de CRvB. Wat betekent dit voor de personen die een vrijstelling van de eigen bijdrage hebben aangevraagd en gekregen, zo vragen de leden van de fracties van **ChristenUnie** en **SGP**. Is hun vrijstelling, gebaseerd op een ad hoc regeling, voor hen wel structureel?

Wanneer de regering onverhoopt zal antwoorden dat de vrijstelling slechts duurt zolang het noodverband duurt, m.a.w. niet structureel is, stellen onze fracties reeds nu dat die situatie strijdig is met de rechtszekerheid. Volgens deze leden is de situatie als volgt. Uit de uitspraak van de CRvB is gebleken dat de uitvoeringspraktijk in Nederland niet voldeed aan de eisen die de Europese Code inzake de sociale zekerheid stelde. Zowel de persoon die de uitspraak van de CRvB heeft geëntameerd als de personen die als gevolg van deze uitspraak een aanvraag tot vrijstelling van de eigen bijdrage deden, hadden hier volgens bestaande wetgeving (lees: de betreffende ieder verbindende bepaling van de Sociale Code) recht op. Deze leden zijn van mening dat het beginsel van rechtszekerheid vereist dat personen, die terecht een vrijstelling hebben aangevraagd en ontvangen, bij een wijziging van wetgeving (het van kracht worden van de opzegging van deel VI van de code) die vrijstelling dienen te behouden. Zijn de ministers dit met deze leden eens? Zo ja, zijn de ministers bereid om de vrijstelling die bepaalde personen op grond van het «noodverband» hebben ontvangen, intact te laten?

Deze leden zouden graag zien dat de ministers deze vragen uitvoerig en gemotiveerd beantwoorden. Zij merken in dit kader op dat zij kennis hebben genomen van de brief van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) d.d. 11 april 2008 (31 267, nr. 7 en bijlage) aan de voorzitter van de Raad van Bestuur van het College voor zorgverzekeringen, waar wordt gesproken over een «redelijke overgangstermijn». Dit doet volgens deze leden echter niet af aan de vraag of de rechtszekerheid in het geding is.

Uit de brief van de minister van VWS aan de voorzitter van de Raad van Bestuur van het College voor zorgverzekeringen die de Kamer per brief van 11 april werd toegezonden, blijkt dat de zorgverzekeraars gevraagd wordt om ondanks het formeel niet meer gebonden zijn aan deel VI van de Europese code, voorlopig toch door te gaan met het accepteren van verzoeken tot vrijstelling en het hanteren van lopende vrijstellingen van eigen bijdragen. Kan de regering dat aan de zorgverzekeraars opleggen,

zo willen de leden van de fracties van **OSF** en **D66** weten, nu de rechtstreekse werking van het betreffende deel van de Code vervallen is?

Als, in de nu ontstane situatie, de eigen bijdragen uit AWBZ of Zorgverzekeringswet terug betaald moeten worden, c.q. voor betaling daarvan vrijstelling verleend wordt, aan cliënten waarvoor geldt dat hun kosten veroorzaakt worden door beroepsziekte of arbeidsongeval, zullen die extra uitgaven aan zorgkosten dan door het CAK-BZ (en ook de zorgverzekeraars?) worden verhaald op de verantwoordelijke werkgevers, of ligt dat niet in de bedoeling?

Noodzaak en proportionaliteit

De leden van de **CDA**-fractie wijzen erop dat indien de regering van mening is, dat de problemen zijn ontstaan doordat de Centrale Raad van Beroep rechtstreekse werking toekende aan het verbod op eigen bijdragen in medische kosten in deel VI, dat impliceert dat vanaf de inwerkingtreding van de oude Code Nederland in strijd met een verdragsverplichting gehandeld heeft, respectievelijk is gaan handelen bij wijzigingen in het nationale stelsel van sociale zekerheid zodra het onderscheid tussen *risque professionnel* en *risque social* kwam te vervallen. Aan de rechtstreekse werking gaat immers vooraf dat er een verdragsverplichting van die inhoud bestaat en de nationale wetgeving daarmee in strijd is: zonder strijdigheid geen onverbindendheid van die nationale wet wegens rechtstreekse werking van de verdragsbepaling. Indien de leden van de CDA-fractie dit juist zien, welke rechtvaardiging ziet de regering dan voor een zo lange en systematische schending van verdragsverplichtingen? Is de regering hierop ooit aangesproken door de Raad van Europa? En zo ja, hoe antwoordde zij? Zijn die antwoorden aanvaard?

Het ontbreken van een overgangsregime is volgens de leden van de CDA-fractie van belang voor het antwoord op de vraag of praktisch gesproken het argument van de systeemproblematiek (wet, overige regelgeving en administratie voorzien niet in het onderscheid *risque professionnel* en *risque social*) wel zo zwaar mag wegen. Als immers voor alle oude gevallen toch al de verdragsverplichting actief moet worden nagekomen, kan de regering zich niet achter die administratieve problematiek verschuilen. Dit is niet louter juridisch van belang voor de betrokkenen, maar ook voor de argumenten die volgens de regering pleiten voor opzegging. Het ligt immers voor de hand dat op alle gevallen waarin vóór inwerkingtreding van de opzegging – 17 maart 2008 – of vóór effectivering van de goedkeuring van de opzegging, namelijk plaatsing in het Staatsblad – aanspraken zijn ontstaan géén eigen bijdrage mag worden gevraagd. Dat zou betekenen, dat de overheid voor al die oude gevallen wél gehouden is vast te stellen of sprake is van van eigen bijdragen uitgesloten *risque professionnel*-situaties én zij dus dan móet afzien van heffing van enige eigen bijdrage. Kortom: wat is de winst van deze operatie? Nog weer anders gezegd: als het belang vooral is gelegen in nieuwe gevallen, waarom dan niet alle energie gezet op een tweede ratificatie?

De oude Code voorziet in artikel 78 in de mogelijkheid om het Comité van Ministers van de Raad van Europa te verzoeken te beoordelen of de lidstaat die de Code ratificeerde voldoet aan de minimumnormen die voor het sociale zekerheidsstelsel als geheel gelden. Ogenschoonlijk bestaat die mogelijkheid alleen bij toetreding, maar op grond van de tekst van de Code valt niet in te zien, zo menen de leden van de CDA-fractie, dat bij latere wijzigingen in een nationaal stelsel zo'n proef door het Comité onmogelijk zou zijn; die onmogelijkheid ware onlogisch en onpraktisch. De vraag is of de procedure van artikel 78 geen soelaas had kunnen bieden en, zo ja, waarom van deze mogelijkheid geen gebruik is gemaakt.

Het belang ervan is tweëërlei. Enerzijds onderstreept dit, dat in feite rechtstreekse werking van afzonderlijke artikelen niet goed mogelijk is. Anderzijds: rechtstreekse werking vooronderstelt strijdigheid met het verdrag. Als het met toezicht op de naleving belaste orgaan van de Raad van Europa, te weten het Comité van Ministers, concludeert tot verdragsconformiteit, is er geen sprake van strijdigheid en komt men aan rechtstreekse werking niet toe.

De leden van de fractie van de **PvdA** vragen hoe de criteria voor opzegging van ILO-verdragen luiden waaraan in de memorie van toelichting wordt gerefereerd («checklist»)? Zien deze leden het juist dat de herziene Code na goedkeuring van wetsvoorstel 31 283 voor ons land vanzelf en zonder dat de opzegging van de Code uit 1964 nodig is (was geweest), in de plaats komt van deze laatste Code op het moment dat minimaal één andere lidstaat tot ratificatie overgaat? Zo ja, is wat de regering met wetsvoorstel 31 267 feitelijk voorstaat het creëren van een «interbellum» dat wil zeggen een niet door enige Code beheerste periode tot het moment dat een andere lidstaat de herziene Code ratificeert?

Het komt de leden van de PvdA-fractie voor dat de minister van VWS in zijn brief aan de Tweede Kamer van 10 maart jl. (31 283 en 31 267, nr. 11) de situatie waarin deel VI geldend recht blijft, zwarter voorstelt dan deze behoeft te zijn. Zo is voor deze leden vooralsnog een open vraag of de rechter heeft bepaald dat een eigen bijdrage voor slachtoffers van beroepsziekten en bedrijfsongevallen in strijd is met deel VI zoals in de memorie van toelichting wordt gesteld, of dat het oordeel inhoudt dat deel VI een bijdrage in de medische kosten verbiedt *voor zover deze verband houden met een arbeidsongeval of beroepsziekte*. Heeft de regering zich over de reikwijdte van de uitspraak verstaan met externe deskundigen, zo vragen deze leden.

Deze leden vragen verder waar de vaststelling vandaan komt (p. 7 van de brief van 10 maart jl.) dat afwijzing van opzegging niet anders kan worden uitgelegd dan als een keuze om het onderscheid tussen slachtoffers van bedrijfsongevallen en beroepsziekten enerzijds en mensen die om andere redenen een beroep doen op het sociale stelsel aan de andere kant in «de Nederlandse wetgeving» in te voeren? Is de regering bereid deze analyse en de vraag naar mogelijke opties om binnen de bandbreedte van de ESC 1964 aan de rechterlijke uitspraak te voldoen, voor te leggen aan een externe deskundige met bewezen kennis van zaken op het internationale sociale-verzekeringsrecht?

De leden van de fractie van de PvdA vragen voorts waarom de regering zich bij het benoemen van aantallen mogelijke rechthebbenden heeft gebaseerd op *Europese* schattingen? Wordt in ons land niet geregistreerd hoeveel mensen jaarlijks slachtoffer worden van een bedrijfsongeval, c.q. hoeveel mensen jaarlijks uitvallen als gevolg van een beroepsziekte of een beroep doen op daarmee verband houdende medische zorg? Zo nee, achten de beide minister (SZW en VWS) een dergelijke registratie niet, mét de aan het woord zijnde leden, wenselijk omdat deze mede een signaalfunctie kan hebben ten aanzien van de doeltreffendheid van het arbo-preventiebeleid? Waar zouden deze ministers ons land in dit opzicht binnen de EU willen situeren? Zijn wij in hun visie in het voorkómen van arbeidsongevallen en beroepsziekten een middenmoter, een koploper (relatief weinig ongevallen/ziektes) of juist een relatief slechte speler?

In de discussie in de Tweede Kamer is betoogd dat beroepsrisico's niet door de werknemer behoren te worden gedragen. Door deel VI op te zeggen wordt in ieder geval de suggestie gewekt dat de ministers het niet eens zijn met dit uitgangspunt. De leden van de fractie van de **SP** vragen

hoe de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep zich verhoudt tot het gegeven dat een Europese Code een inspanningsverplichting en dus niet een resultaatsverplichting inhoudt waarbij iedere verdragspartner de vrijheid heeft nationale wetgeving naar eigen goeddunken in te richten?

De Centrale Raad van Beroep heeft geïnterpreteerd dat de Europese Code aanspraaknormen voor de burger bevatte. Die aanspraak, geen eigen bijdragen bij arbeidsongeval of beroepsziekte, staat volgens de ministers haaks op de norm van de overheid om in de sociale zekerheid en ziektekostenverzekering geen onderscheid tussen *risque professionnel* en *risque social* te willen maken. De leden van de SP-fractie zijn het eens met deze norm en vinden hem ook wel zo belangrijk dat ze niet begrijpen dat de regering niet in beroep is gegaan, onder verwijzing naar het voor de Nederlandse wetgever ongewenste onderscheid. Voor deze leden weegt het feit zwaar dat met de opzegging van deel VI van de oude Code een verkeerd signaal naar de andere verdragspartners wordt gegeven. Landen waar in de woorden van beide bewindslieden nog heel wat te regelen valt in de sociale zekerheid en die daarop kunnen worden aangesproken onder verwijzing naar de Europese Code. De vraag blijft waarom deze keus is gemaakt en waarom andere mogelijkheden niet zijn onderzocht?

Overigens wordt in de brief van de voormalige minister van SZW, A.J. de Geus, van 21 februari 2007 aan de Secretaris-generaal van de Raad van Europa vermeld dat de regering «carefully will weigh this decision (om deel VI op te zeggen) and possible alternatives». Dit suggereert dat er mogelijke alternatieven zijn onderzocht. De leden van de SP-fractie zijn benieuwd welke en waarom de regering hier niet voor gekozen heeft.

Ook vragen deze leden op welke manier beide ministers naar de verdragspartners over het hoe en waarom van de opzegging communiceren? Hoe geloofwaardig zijn ze nog als ze andere verdragspartners aansporen zich wel te houden aan de oude Code?

Zijn de ministers het eens met de stelling van de FNV dat de bescherming van werknemers tegen de gevolgen van beroepsziekten en bedrijfsongevallen relatief slecht is, juist ook doordat wij geen onderscheid maken tussen *risque social* en *risque professionnel*? Deze relatief slechte bescherming in de sfeer van de sociale zekerheid zou kunnen worden gecompenseerd door een door de wetgever te waarborgen sterkere bescherming in de sfeer van de civiele werkgeversaansprakelijkheid. De wetgever zou zonodig kunnen betogen dat dit materieel leidt tot het in deel VI gewaarborgde resultaat. In deze constructie behoeft deel VI van de oude Code niet te worden opgezegd. De leden van de SP-fractie vragen een reactie.

Wat betekent het dat alleen aan het deel van deel VI van de oude Code dat gaat over eigen bijdragen directe werking is toegeschreven door de Centrale Raad van Beroep? Welke bepalingen bevat dit deel nog meer die bij opzegging ook niet meer gelden? Met andere woorden welke kinderen worden nog meer met dit badwater – de opzegging van deel VI – weggegooid?

Vragen met betrekking tot wetsvoorstel 31 283: Herziene Code

Ratificatie

De leden van de **CDA**-fractie vragen wat de regering heeft gedaan vóór september 2006 om te komen tot inwerkingtreding van de nieuwe Code en voorts wat de regering precies heeft gedaan na het antwoord op de vragen vanuit de commissies VWS en Sociale Zaken van de Eerste Kamer in juni 2007. Hoe realistisch is een inwerkingtreding van de herziene

Code? De beantwoording van vragen over de redenen die ondertekenaars hebben om niet te ratificeren geven enerzijds de indruk, dat de herziene Code achterhaald is door de wijzigingen in de nationale wetgevingen. Anderzijds constateren de leden van de CDA-fractie dat de regering de grondig herziene Nederlandse regelingen alle in overeenstemming acht met de minimumnormen van de herziene Code. Kan de regering hier nog eens nader op ingaan?

Welke verklaring is er naar het oordeel van de regering voor dat bij geen enkele (andere) lidstaat de wens of de bereidheid bestaat om de herziene Code in de plaats te laten komen van de Code uit 1964? Verwacht de regering, zo vragen de leden van de **PvdA**-fractie, dat hierin binnen afzienbare tijd verandering zal komen? Hebben deze leden het juist begrepen dat een aantal landen, waaronder bijvoorbeeld de Baltische staten, de Code uit 1964 hebben geratificeerd op een moment dat het alternatief van de herziene Code al voorhanden was? Zo ja, is de regering iets bekend over de beweegredenen van deze landen om bij ratificatie te opteren voor de code uit 1964 en niet (ook) voor de modernere versie uit 1990? Heeft dit te maken met inhoudelijke verschillen tussen beide Codes, en zo ja, welke zijn dit?

Wat is naar het oordeel van de regering de rechtens geldende situatie wanneer naast Nederland een ander land de Code uit 1990 zou ratificeren, zo vragen de leden van de PvdA-fractie? Gelden dan binnen de Europese Unie twee sociale codes met verschillende normeringen? Acht de regering deze situatie, ook op de langere termijn, wenselijk of althans onvermijdelijk? Of zou het streven gericht moeten zijn op het bestaan van één Code die geldt voor een zo groot mogelijk aantal deelnemende landen?

Op 27 april 2007 heeft de vaste commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Eerste Kamer enige vragen aan de minister voorgelegd naar aanleiding van het bericht van 9 maart 2007 dat deze minister voornemens was Deel VI van de Europese Code inzake sociale zekerheid van 1964 op te zeggen. Per brief van 15 juni 2007 is op deze vragen gereageerd, procedureel niet inhoudelijk. De leden van de fractie van de **SP** zijn benieuwd hoe de beantwoording inhoudelijk luidt, waarbij we constateren dat in het debat in de Tweede Kamer veel zaken al wel beantwoord zijn maar in ieder geval niet de vraag naar de invloed die opzegging van deel VI of het niet ratificeren van de herziene code kan hebben op het streven van dit kabinet naar een flexibele Europese arbeidsmarkt zonder barrières voor interne arbeidsmigratie.

Deze leden willen weten wat de reden is dat nog geen enkel ander land de herziene Code heeft geratificeerd? Is deze Code in andere landen überhaupt onderwerp van gesprek? Wat nu als de herziene Code nooit in werking zal treden, omdat geen enkel ander land zal ratificeren? Pleit deze mogelijkheid niet voor de strategie alleen wetsvoorstel 31 283 goed te keuren en wetsvoorstel 31 267 af te voeren? De nieuwe Code vervangt de oude op het moment dat nog een land deze ratificeert, tot die tijd is de oude Code van kracht.

Het blijkt dat er heel weinig animo is bij andere landen om de herziene Europese Code inzake sociale zekerheid te accepteren in de plaats van de oude. Betekent dat, zo vragen de leden van de fracties van **OSF** en **D66**, dat er geen andere Europese landen zijn die in hun ziektekosten- en arbeidsongeschiktheidswetgeving geen verschil maken tussen beroepsziekten en arbeidsongevallen en ziekte en ongevallen door andere oorzaken? Als er wel andere landen zijn die hierin geen verschil maken, kennen die dan geen eigen bijdragen bij het vaststellen van de vergoedingen of zijn daar nog andere oplossingen toegepast?

Amendement-Omtzigt

Volgens een artikel in PS Documenta d.d. 25 april 2008 van mr. C.J. van den Berg herstelt het amendement-Omtzigt het risque professionnel. Volgens de auteur is hierdoor «de waarheid, die in de herziene Code in art. 3, lid 3, is vastgelegd, de nek omgedraaid en zijn we hiermee terug bij af». De leden van de commissies vernemen graag of de ministers de opvatting van mr. C.J. van den Berg delen.

De commissies zien de antwoorden op bovenstaande vragen met belangstelling tegemoet.

De Voorzitter van de vaste commissie voor Volkgezondheid, Welzijn en Sport/Jeugd en Gezin,
Slagter-Roukema

De voorzitter van de commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Van Driel

De griffier van de commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Kim van Dooren